

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх
справ
Факультет № 1
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри
теорії та історії держави і права
протокол № 9 від 15.08.2023

Завідувач кафедри

Ігор ЛОГВИНЕНКО

ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА (ОК.5)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кафедра	Кафедра теорії та історії держави і права (https://univd.edu.ua/uk/dir/1354/kafedra-teorii-ta-istorii-derzhavy-i-prava)
Контактний телефон	+38 066 900 93 57 (роб.)
E-mail	kaftdp1f@gmail.com
ЛЕКТОР (ЛЕКТОРИ)	
	Слинько Дмитро Вікторович , професор кафедри теорії та історії держави і права, доктор юридичних наук, професор E-mail: dimasdv1974@gmail.com Лекційний потік: факультет № 1
Назва освітньо-професійної програми	Право (Поліцейські) Law (Police Officers)
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Статус дисципліни	Обов'язкових компонент освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти (вивчається у 1 семестрі)
Мета вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична компаративістика» є формування у здобувачів вищої освіти знань щодо

	<p>філософських, теоретичних та методологічних засад наукового осмислення правової дійсності в умовах її глобалізації, інтеграції національних правових систем, поглиблення в певних сферах суспільного життя самобутності вітчизняного права, а також навички та вміння їх адаптації стосовно предметів та завдань конкретних порівняльно-правових наукових досліджень.</p>
<p>Завдання вивчення дисципліни</p>	<p>Завданнями вивчення дисципліни «Юридична компаративістика» є пізнання правових явищ в різних державах і культурах; розуміння особливостей порівняльно-правового аналізу окремих об'єктів порівняльного правознавства; засвоєння наукових відомостей про якісні характеристики зарубіжного права та можливості їх використання у вітчизняній юридичній практиці; усвідомлення витоків правових явищ в зарубіжних системах права та виявлення тенденцій їх розвитку, чітка орієнтація у розробці способів гармонізації та зближення сучасних правових систем; досягнення глибшого розуміння тих явищ і процесів, які відбуваються у вітчизняній правовій системі, з метою більш ефективного, з врахування позитивного зарубіжного досвіду, вирішення існуючих в ній проблем; вироблення елементарних умінь і навичок експрес-аналізу національних правових систем окремих країн.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:</p> <p>знати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) загальні тенденції та особливості становлення та розвитку національних правових систем та їх сімей; 2) термінологію, що застосовується у юридичній компаративістиці; <p>вміти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) застосовувати теоретичні правничі знання для здійснення порівняльно-правового аналізу; 2) застосовувати порівняльно-правові дослідження для поглиблення своїх правових знань; 3) здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні ознаки та

	<p>відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння;</p> <p>4) користуватися термінологією, що застосовується у юридичній компаративістиці;</p> <p>5) систематизувати правові знання щодо особливостей різних сімей права та здійснювати їх аналіз та узагальнення;</p> <p>6) виявляти загальні тенденції розвитку та взаємовпливу національних правових систем та їх сімей, на підставі узагальнення інформації про різні правові системи світу.</p>
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS/годинах	3кредити ECTS (загальний обсяг – 90 год.)
	З них:
	<p>- аудиторна робота: 40 год.</p> <p>- самостійна робота: 90 год.</p>
Форми та види проведення навчальних занять	<p>Форма навчання – денна</p> <p>Види навчальних занять:</p> <p>- лекції: 10 год.;</p> <p>- семінарські заняття: 10 год.;</p> <p>- практичні заняття: 20 год.</p>
Самостійна робота	Робота з навчальною літературою, нормативно-правовою базою; виконання контрольних робіт під час аудиторних занять та поза аудиторними заняттями; самостійне вирішення практичних задач.
Індивідуальні завдання	Цільові виступи, доповіді, наукові роботи.
Необхідне обладнання	Мультимедійне обладнання (ноутбук, проектор), комп'ютерне забезпечення з виходом у мережу Інтернет.
Мова викладання	українська
Контроль	<p>Методи контролю: усний та письмовий (опитування на семінарських заняттях; участь в дискусіях, цільові виступи, виконання самостійних робіт); тестовий.</p> <p>Форми контролю:</p> <p>- поточний (опитування, тестування, веб-квести);</p> <p>Критерії оцінки поточного контролю викладач повідомляє на першому занятті та перед кожним оцінюванням.</p> <p>- проміжний (опитування);</p> <p>- підсумковий (залік).</p>
Інтегральна компетентність, загальні компетентності	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

(ЗК)	<p>ЗК-1 Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2 Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК-6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-8 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК-2 Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.</p> <p>СК-3 Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.</p> <p>СК-4 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.</p> <p>СК-5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.</p> <p>СК-9 Здатність застосування міждисциплінарний підхід оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p> <p>СК-11 Здатність і оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.</p> <p>СК-12 Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.</p>
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ	
<p>Тема № 1. Юридична компаративістика як метод, наука та навчальна дисципліна.</p> <p>Юридична компаративістика як метод, наука та навчальна дисципліна.</p> <p>Виникнення юридичної компаративістики.</p> <p>Предмет і метод юридичної компаративістики. Методологія юридичної компаративістики.</p> <p>Об'єкти юридичної компаративістики. Правова дійсність, правова реальність, правова сім'я, правові системи окремих держав, національне</p>	

законодавство, галузі, підгалузі законодавства, нормативні масиви, правові інститути, правові норми, юридична техніка.

Функції юридичної компаративістики. Пізнавальна, евристична, методологічна функції, функція наукового передбачення.

Місце юридичної компаративістики в системі юридичних наук. порівняльне правознавство і група теоретико-історичних наук. Юридична компаративістика і галузеві юридичні науки, юридична компаративістика і наука міжнародного права.

Значення юридичної компаративістики. Значення юридичної компаративістики для юридичної науки. Практичне значення юридичної компаративістики для законотворчої діяльності, для судової практики, для приватної юридичної практики, для міжнародного співробітництва.

Види досліджень у порівняльному правознавстві. Діахронне і синхронне порівняння. Бінарне та мультипорівняння. Внутрішнє і зовнішнє порівняння. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння. Нормативне та функціональне порівняння.

Тема № 2. Правова система та інші соціальні системи. Класифікація основних правових систем сучасності.

Поняття і структура правової системи. Право, правові відносини, права й обов'язки особи, правова культура і правова свідомість, юридична практика, правова поведінка як самостійні елементи правової системи. Поняття правової системи у широкому та вузькому значеннях.

Поняття «правова сім'я».

Критерії класифікації правових систем. Чисті правові системи та правові системи змішаного типу («гібридні»). Розвинуті та нерозвинуті правові системи. Материнські та дочірні правові системи.

Тема № 3. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.

Особливості романо-германської правової сім'ї. Терміни «романо-германська правова сім'я», «сім'я континентального права», «сім'я цивільного права».

Основні етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Європейське право. Три принципи взаємодії права Європейського Союзу і національного права.

Роль науки (університетів) у розвитку романо-германського права. Виникнення перших європейських університетів. Напрямки впливу європейських університетів на розвиток романо-германської правової системи.

Зв'язок романо-германської правової сім'ї з римським правом. Рецепція права. Римське вульгарне право.

Вплив канонічного права на формування романо-германського права.

Поділ романо-германського права на публічне та приватне право. Публічне право. Приватне право.

Джерела романо-германської правової сім'ї. Норми права в романо-германській правовій сім'ї. Нормативно-правові акти в романо-германській правовій сім'ї. Закон як джерело в романо-германській правовій сім'ї. Загальні принципи в романо-германській правовій сім'ї. Принцип гендерної рівності як складова принципу рівності в романо-германській правовій системі. Доктрина права в романо-германській правовій сім'ї. Звичай у системі джерел романо-

германської правової сім'ї. Судова практика в романо-германській правовій сім'ї. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело права у романо-германській правовій системі.

Місце правової системи України серед правових систем світу.

Особливості формування правової системи України в умовах глобалізації. Основні періоди державного будівництва в Україні. Головні та першочергові завдання на шляху розвитку і становлення правової системи України. Зміни правової системи України в умовах воєнного стану.

Сучасні процеси правового розвитку та співпраці України та європейських країн. Глобалізація як нова стадія процесу інтернаціоналізації різних аспектів життя. Глобалізація правового простору. Інтеграція. Інтеграція в правовому просторі. Основні концепції політичного і правового розвитку української правової системи.

Тема № 4. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.

Особливості англо-американської правової сім'ї. Англійське право. Право США.

Основні етапи розвитку англо-американської правової системи.

Виникнення та реформування загального права. Юридичні фікції. Право справедливості. Закони.

Поняття та ознаки загального права.

Право справедливості і його співвідношення з загальним правом.

Джерела англо-американської правової сім'ї. Поняття та види джерел права англо-американської правової сім'ї. Прецедент як джерело права англо-американської правової сім'ї. Закон як джерело права в англо-американській правовій сім'ї. Звичай в англо-американській правовій сім'ї. Інші джерела англо-американської правової сім'ї (правова доктрина, розум, канонічне право, римське право).

Тема № 5. Загальна характеристика релігійної правової системи.

Особливості релігійної правової сім'ї.

Мусульманське (ісламське) право. Загальна характеристика мусульманського права. Джерела мусульманського права (Коран, Суна, Іджма, Кйас). Право сучасних мусульманських держав.

Індуське право. Загальна характеристика індуського права. Джерела індуського права (веди, смрити, дхармасутри, дхармашастри, артхашастри, нібандхи). Сучасне право Індії.

Іудейське (єврейське) право. Загальна характеристика іудейського права. Джерела іудейського права (Старий Заповіт, Тора, Талмуд, Мидраш, звичай, законодавство мудреців, рішення європейських судів). Сучасне право Ізраїлю.

Канонічне право. Загальна характеристика канонічного права. Джерела канонічного права (Біблія, Постанови обласних (помісних) соборів, Постанови Всесвітніх соборів, Постанови Синоду, Папські декреталії, наукові трактати авторитетних богословів, звичай). Застосування канонічного права в сучасному світі.

Тема 6. Правові системи інтеграційних об'єднань Європи (правові системи Європейського Союзу та Ради Європи).

Правова інтеграція: поняття, форми, види. Правова система Європейського Союзу (ЄС). Передумови та історичні етапи виникнення, становлення і розвитку ЄС та його правової системи. Правова природа, компетенція та організаційний механізм ЄС (розподіл повноважень між інститутами відповідно до принципу поділу влад). Система джерел права ЄС.

Правова система Ради Європи. Передумови та історичні етапи виникнення, становлення і розвитку Ради Європи та її правової системи. Правова природа, компетенція та інституційна структура Ради Європи. Система джерел права Ради Європи. Права людини як одна з сутнісних характеристик правових систем інтеграційних міждержавних об'єднань Європи.

Тема 7. Інститут прав людини в основних правових системах сучасності.

Права людини в контексті сучасного політико-правового розвитку.

Захист прав і свобод людини та громадянина в англосаксонській правовій сім'ї. Історія захисту прав людини в джерелах права окремих країн - представників англосаксонської правової сім'ї.

Основні права людини та їх захист в країнах романо-германської правової сім'ї. Реалізація принципу гендерної рівності і механізми захисту прав людини в англосаксонській та романо-германській правових сім'ях. Зміни в інституті прав і свобод людини і громадянина та механізми захисту прав і свобод людини і громадянина в національній правовій системі у період воєнного стану.

Механізми захисту прав людини на міжнародному рівні.

Спільні та відмінні риси механізму захисту прав людини в англосаксонській та романо-германській правових сім'ях.

Поняття, природа та джерела мусульманського права.

Джерела мусульманського права (Коран, Суна, Іджма, Кйас). Право сучасних мусульманських держав.

Ставлення ісламу до людини та її прав. Нормативні документи, що регулюють правовий статус особи в мусульманських державах (Конституції арабських держав, Загальна ісламська декларація прав людини 1981 р., Каїрська декларація прав людини в ісламі 1990 р., Арабська хартія прав людини 1994 р.), рівень їх відповідності міжнародним стандартам.

Проблеми демократизаційних процесів у ісламі.

Тема 8. Особливості здійснення юридичної діяльності у правових сім'ях сучасності. Європейська традиція юстиції.

Поняття, ознаки та види юридичної діяльності (судова, прокурорська, адвокатська діяльність, юридична діяльність правозахисних організацій та поліції). Суб'єктивний склад юридичної діяльності. Правовий досвід.

Поняття юстиції як категорії сучасного правознавства.

Юридична діяльність у країнах романо-германської правової сім'ї. Специфічні риси романської та германської групи. Юридична діяльність як основний елемент функціональної складової правової системи. Особисті та соціальні компетенції юриста у сфері управління в умовах романо-германської правової сім'ї. Особливості судової,

прокурорської діяльності у романо-германській правовій сім'ї. Адвокати, нотаріуси, громадські правозахисні організації як правова гарантія здійснення захисту прав людини і надання їй правової допомоги у романо-германській правовій сім'ї. Юридична освіта, поліцейська підготовка у країнах романо-германської правовій сім'ї.

Особливості юридичної діяльності у країнах загального права. Англо-американське розуміння права. Юридична діяльність в англо-американській правовій сім'ї. Діяльність судових установ, адвокатська юридична діяльність, діяльність поліції, діяльність осіб, які займають посади прокурорів в англо-американській правовій сім'ї.

Юридична діяльність у країнах релігійного права. Співвідношення мусульманського права і шариату. Ісламське праворозуміння. Мусульманські суди.

Результати навчання (РН)

РН-1 Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання

РН-2 Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН-3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН-8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності

РН-10 Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН-12 Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН-18 Проводити системний аналіз кримінологічної, оперативно-розшукової службової інформації, формувати моделі

			кримінологічної, криміногенної та/або оперативної ситуації, розробляти стратегічні та інші заходи протидії злочинності, запобігання, припинення та розкриття окремих злочинів, їх ефективного розслідування.
Критерії оцінювання результатів навчання			Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку). <i>Підсумкові бали навчальної дисципліни 100 балів ECTS= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем 50 балів ECTS) + Кількість балів за підсумковим контролем 50 балів ECTS</i>
ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	А	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	В	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
80-84			

75-79		С	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
70 –74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не мають істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		Е	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	F X	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Історичні аспекти виникнення та становлення юридичної компаративістики.
 2. Підходи до розуміння сутності порівняльного правознавства.
 3. Предмет порівняльного правознавства та об'єкти порівняльно-правових досліджень.
 4. Правова дійсність, правова реальність і правова сім'я як об'єкти порівняльно-правових досліджень.
 5. Правові системи окремих держав, національне законодавство, галузі, підгалузі законодавства, нормативні масиви, правові інститути, правові норми та юридична техніка як об'єкти порівняльно-правових досліджень.
 6. Функції порівняльного правознавства.
 7. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.
 8. Поняття методології юридичної компаративістики.
 9. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства.
- Зміст порівняльно-правового методу.
10. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою.
 11. Переваги і недоліки нормативного та функціонального порівняння.
 12. Поняття діяхронного та синхронного порівняння.
 13. Характеристика внутрішнього та зовнішнього порівняння.
 14. Бінарне порівняння та мультипорівняння.
 15. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння.
 16. Соціальна система: поняття та елементи.
 17. Правова, політична та економічна системи як складові соціальної системи.
 18. Право і мораль як соціальні регулятори.
 19. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо визначення поняття "правова система".
 20. Значення категорії "правова система" для порівняльного правознавства.
 21. Право, правові відносини, права й обов'язки особи, правова культура і правова свідомість, юридична практика, правова поведінка як самостійні елементи правової системи.
 22. Поняття правової системи у широкому та вузькому значеннях.
 23. Ознаки правової системи.
 24. Співвідношення понять «правова система» і «система права».
 25. Структура правової системи.
 26. Поняття правової сім'ї.
 27. Значення категорії «правова сім'я» для юридичної компаративістики.
 28. Проблема класифікації правових систем у правові сім'ї.
 29. Критерії класифікації правових систем.
 30. Чисті правові системи та правові системи змішаного типу («гібридні»).
 31. Розвинуті та нерозвинуті правові системи.
 32. Материнські та дочірні правові системи.
 33. Зміст концепції правових сімей Р. Давіда.

34. Історичні аспекти розвитку романо-германської правової сім'ї.
35. Характерні ознаки романо-германської сім'ї права.
36. Система джерел права романо-германської правової сім'ї.
37. Характеристика зв'язку романо-германської правової сім'ї з римським правом.
38. Терміни «романо-германська правова сім'я», «сім'я континентального права», «сім'я цивільного права».
39. Особливості національної правової системи. Зміни правової системи України в умовах воєнного стану.
40. Історичний шлях розвитку англо-американської сім'ї права.
41. Специфічні риси сім'ї англо-американського права.
42. Характеристика англійського права.
43. Система джерел права англо-американської правової сім'ї.
44. Сутність загального права.
45. Співвідношення загального права і законодавства.
46. Поняття права справедливості.
47. Співвідношення права справедливості та загального права.
48. Характеристика структури релігійної правової сім'ї.
49. Ознаки правових систем релігійної орієнтації.
50. Ознаки мусульманського права.
51. Система джерел мусульманського права.
52. Характерні ознаки індуського права.
53. Джерела індуського права.
54. Ознаки іудейського права.
55. Система джерел іудейського права.
56. Характерні ознаки канонічного права.
57. Джерела канонічного права.
58. Національна правова система України: загальна характеристика та сучасний стан.
59. Місце національних правової систем України в романо-германській правовій сім'ї.
60. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на формування правової систем України.
61. Поняття, форми та види правової інтеграції.
62. Правова природа та компетенція Європейського Союзу (ЄС).
63. Інститути, органи і установи ЄС як складові його організаційного механізму.
64. Система і види джерел права ЄС.
65. Правова природа і компетенція Ради Європи.
66. Інституційна структура Ради Європи.
67. Система і види джерел права Ради Європи.
68. Права людини як одна з сутнісних характеристик правових систем інтеграційних міждержавних об'єднань Європи.
69. Правовий захист, охорона та забезпечення прав людини в англосаксонській правовій сім'ї.

70. Юридичні засади та інституційні механізми захисту прав і свобод людини та громадянина в окремих країнах англосаксонської правової сім'ї.

71. Правовий захист, охорона та забезпечення прав людини в романо-германській правовій сім'ї.

72. Порівняльна характеристика механізмів захисту прав людини в англосаксонській та романо-германській правових сім'ях.

73. Зміни в інституті прав і свобод людини і громадянина та механізмі захисту прав і свобод людини і громадянина в національній правовій системі у період воєнного стану.

74. Ставлення ісламу до людини та її прав.

75. Правові засади регулювання правового статусу особи в мусульманських державах.

76. Юридична діяльність та юстиція як категорії сучасного правознавства.

77. Характеристика юридичної діяльності у країнах загального права.

78. Особливості юридичної діяльності у країнах релігійного права.

79. Характерні риси юстиції у правових системах країн романо-германської правової сім'ї.

80. Юстиція в англо-американській правовій сім'ї: загальна характеристика.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна та наукова література:

1. Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів : навч. посіб. Харків : Право, 2016. 1024 с.

2. Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Погребняк С.П. Порівняльне правознавство у таблицях : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закладів і фак. Харків : Право, 2016. 164 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Clive S. Kessler ["Diasporic" Muslims, "Minoritarian" Islam, and Modern Democratic Citizenship: Negotiating Accommodation and Integration](https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137520227_7). *Creating Social Cohesion in an Interdependent World*. 2016. P. 127-144 : URL: https://link.springer.com/chapter/10.1057/9781137520227_7.

2. Halmai, Gábor, Constitutionalism, Law, and Religion in Israel: A State's Multiple Identity. *Journal of Civil and Legal Sciences*. (June 16, 2016). <file:///C:/Users/Home/Downloads/SSRN-id2796518.pdf>.

3. Богачова Л. Л. Принцип правової визначеності в європейському і національному праві (змістовна характеристика). Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=tipp_2013_2_74.

4. Васянович О.А. Правова система Ізраїлю: міжнародний та національно-правовий аспекти. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 426-428.

5. Гартман М. Проблеми розуміння єврейської правової системи та основні

її ознаки. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 9. С. 109-115.

6. Корчевна Л.О. Специфічні особливості індуїстського права. *Правова держава*. 2015. № 20. С. 16-21.

7. Кресін О.В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII - першій третині XIX століть: компаративна концептуалізація. Київ: Логос, 2017. 680 с.

8. Кучук А.М., Завгородня Ю.С. Юридична компаративістика. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 112 с.

9. Марченко Д.В. Зміни правової системи України в умовах воєнного стану. *Трансформація правових систем в умовах збройних конфліктів* : матер. круглого столу (м. Одеса, 10 лютого, 2023 р.). Одеса : НУ «ОЮА», 2023. С. 100-106.

10. Саміло Г.О. Особливості правової системи сучасної Індії. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія. Юридичні науки. 2017. Випуск 5. Том 1. С. 46-49.

11. Сучасні проблеми порівняльного правознавства : зб. наук. праць / за ред. Ю.С. Шемшученка, Я.В. Лазура; упоряд. О.В. Кресін, М.В. Савчин. Ужгород: К.: Говерла, 2015. 218 с.

12. Харитонов Р. Ф. Порівняльне правознавство і галузева юридична компаративістика: співвідношення та взаємодія. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 345–351.

13. Чорномаз О.Б. Правовий прецедент як джерело права в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 42-48.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України; Акт від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.

3. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.

4. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

5. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

6. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків : закон України від 08.09.2005 № 2866: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

7. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : закон України від 18.03.2004 № 1629-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.

8. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до

законодавства Європейського Союзу: закон України від 01.10.2011 № 1629-IV (у редакції від 04.11.2018): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

9. Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 331. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>.

10. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1906-15>.

11. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text>.

12. Про правовий режим воєнного стану : Закон від 12.05.2015 № 389-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

13. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: закон України від 31.10.1995 № 398/95-ВР : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

14. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і свобод людини 1950 р.: закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Про ратифікацію Подальшого додаткового протоколу до Угоди між державами - учасниками Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у програмі "Партнерство заради миру", щодо статусу їхніх збройних сил: закон України від 20.04.2000 № 1687-14: URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/198314_198379.

16. Про ратифікацію Протоколу до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства: закон України від 21.09.2011 № 3764-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3764-17#Text>.

17. Про ратифікацію Угоди між державами - учасниками Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у програмі "Партнерство заради миру", щодо статусу їхніх збройних сил та Додаткового протоколу до цієї Угоди: закон України від 02.03.2000 № 1510-III : URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T001510.html.

18. Про Рекомендації парламентських слухань «Становище жінок в Україні : реалії та перспективи»: постанова Верховної Ради України від 29.06.2004 № 1904: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1904-IV#Text>

19. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

20. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України; Акт від 24.08.1991 № 1427-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>.

21. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.

22. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

23. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV: URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.

24. Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків : закон України від 08.09.2005 № 2866: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

25. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : закон України від 18.03.2004 № 1629-IV: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.

26. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: закон України від 01.10.2011 № 1629-IV (у редакції від 04.11.2018): URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.

27. Про затвердження Порядку надання роботодавцю компенсації витрат на оплату праці за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб внаслідок проведення бойових дій під час воєнного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 331. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-2022-%D0%BF#Text>.

28. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV: URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1906-15>.

29. Про облік внутрішньо переміщених осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#Text>.

30. Про правовий режим воєнного стану : Закон від 12.05.2015 № 389-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

31. Про приєднання України до Статуту Ради Європи: закон України від 31.10.1995 № 398/95-ВР : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

32. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і свобод людини 1950 р.: закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

33. Про ратифікацію Подальшого додаткового протоколу до Угоди між державами - учасниками Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у програмі "Партнерство заради миру", щодо статусу їхніх збройних сил: закон України від 20.04.2000 № 1687-14: URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/198314_198379.

34. Про ратифікацію Протоколу до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства: закон України від 21.09.2011 № 3764-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3764-17#Text>.

35. Про ратифікацію Угоди між державами - учасниками Північноатлантичного Договору та іншими державами, які беруть участь у програмі "Партнерство заради миру", щодо статусу їхніх збройних сил та Додаткового протоколу до цієї Угоди: закон України від 02.03.2000 № 1510-III : URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/T001510.html.

36. Про Рекомендації парламентських слухань «Становище жінок в Україні : реалії та перспективи»: постанова Верховної Ради України від 29.06.2004 № 1904: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1904-IV#Text>

Інформаційні ресурси в інтернеті:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>.

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України. URL: <http://www.ombudsman.kiev.ua>.

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

5. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.